

Σπύρου Μαντζαβίνου

«Βελλερεφόντης»

Απόψε ονειρεύθηκα τον Βελλερεφόντη και ξυπνώντας αναρωτήθηκα ταραγμένος αν κυνηγάω Χίμαιρες. Το ρητό που από πολύ μικρός είχα κολλήσει στον τοίχο απέναντι απ' το γραφείο μου ήρθε γρήγορα να μου απαντήσει: Σε έναν άνδρα δεν αρμόζει να ασχολείται με οτιδήποτε άλλο εκτός από μια χαμένη υπόθεση, διάβασα και ξανακοιμήθηκα. Γιατί το κυνήγι των Χιμαίρων είναι ίσως έναν ευγενές άθλημα, μία μοναχά για λιγοστούς κι εκλεκτούς ενασχόληση. Ή τουλάχιστον έτσι μου αρέσει να φαντάζομαι· και η φαντασία ήτανε πάντα ένα βασικό χαρακτηριστικό μου. Μα η φαντασία από την φαντασίωση δεν απέχει πολύ, και η φαντασιοπληξία δεν είναι άλλο από την ανάποδη πλευρά ενός νομίσματος με μηδαμινή ανταλλακτική αξία.

Γιατί είναι αληθινά αδύνατον –ακόμη κι αν κανείς δεν το παραδέχεται– για κάποιον με ισχυρή φαντασία να μην πιστεύει την στιγμή της ξεδίπλωσης μιας εικόνας τροφοδοτημένης από εκείνη πως συμβαίνει στ' αλήθεια· όπως τα εντονότερα φαντασμένα παιδιά φοβούνται περισσότερο

και τρομάζουν ευκολότερα από εκείνα που η σκέψη τους παραμένει στερεότερα ακουμπισμένη στο έδαφος. Οι χειμερόπληκτοι αυτοί παίδες θα αισθανθούν το πέρασμα μέσα από ένα πάρκο τη νύχτα σαν περιπετειώδη περιπλάνηση ανάμεσα σε καλικαντζάρους που θορυβούν μέσα σε θάμνους – τα φύλλα των οποίων απλώς θροΐζουν από τον αέρα– και τις σκοτεινές κουφάλες των δένδρων σαν φωλιές μαγισσών· μόνο οι πιο τολμηροί από αυτούς θα φθάσουν ως το τέλος ενώ κανένας απολύτως δισταγμός δεν θα σημειωθεί ανάμεσα στα λογικότερα παιδάκια. Έτσι και οι αλαφροΐσκιωτοι ενήλικες ζουν πραγματικά μέσα στις φαντασιώσεις τους όπως ο μαθηματικός θεΐος μου –που πάνω στον λαιμό του στηρίζεται ένα κεφάλι που αδιακόπως γεννά ιδιωτικές φανταστικές ονειροπολήσεις– ζούσε περισσότερο εντός εκείνων και λιγότερο περπατούσε στην γη μας εκείνο το μεσημέρι που κάνοντας τη βόλτα του έπεσε μέσα σε έναν λάκκο με ασβέστη φέρνοντας στον νου μου τον Θαλή και το πηγάδι του. Τσως κι εγώ να μην τα πάω καθόλου καλά με τον προσανατολισμό και τους δρόμους και να κατέχω την υπερδύναμη να μπορώ να χαθώ ακόμη και μέσα σε τουαλέτα μαγαζιού επειδή ασυναίσθητως εκείνες τις στιγμές κυνηγάω Χίμαιρες· κι όμως οι φίλοι μου έχουν την τάση χωρίς να μου πουν τίποτα να με ακολουθούν όποτε περπατάμε παρέα προς κάποιο μαγαζί, το οποίο φυσικά δεν έχω φυσικά την παραμικρή ιδέα για το πού βρίσκεται, και σύντομα καταλήγουμε στη μέση του πουθενά. Μπορεί να τρέχω λοιπόν πίσω από Χίμαιρες αλλά τουλάχιστον το κάνω πειστικά.

Επίσης σπαταλώ αρκετό χρόνο καθημερινά πλάθοντας στο μυαλό μου σενάρια –χαλαρά βασισμένα στην πραγματικότητα– παραποιώντας διαλόγους και γεγονότα που όντως συνέβησαν ή και δημιουργώντας συμβάντα εκ του μηδενός. Μα βεβαιώνω πως είμαι πολύ σκληρός με τον εαυτό μου· τον τοποθετώ προσεκτικά στις πιο δύσκολες καταστάσεις και τον παρακολουθώ στενά για να δω πώς θα τα βγάλει πέρα. Κουνώντας τα χέρια μου και υψώνοντας τον τόνο της φωνής μου παίζω όχι μόνο τον δικό μου ρόλο αλλά και όλους τους άλλους χαρακτήρες της σκηνής· το σημαντικότερο εδώ δεν είναι ο ρεαλισμός αλλά το σχολαστικά σχεδιασμένο στυλιζάρισμα με μετρημένες πινελιές υπερβολής. Επιδίδομαι σε μακροσκελείς τσακμούς με διαφόρους «φελλούς» που επιπλέον και παρότι κενοί σαν άδεια μύδια χαίρουν τρομακτικής εκτιμήσεως στο συνάφι μας, εξευτελίζω δημοσίως διαφόρους φωστήρες της δεκάρας ανασκευάζοντας τρανταχιά τις γελοίες χωρίς την παραμικρή γνώση απόψεις

τους ή και σκοτώνω ηδονικά τους κανιβάλους μνηστήρες κάποιας καλής μου. Αλλά από την άλλη πλευρά εκτυλίσσονται μπροστά στα μάτια της ψυχής μου στιγμές τρομερής φρίκης· άνθρωποι μοχθηροί που με έβλαψαν με βλάβτουν εκ νέου και με τρόπο χυδαιότερο από ότι στο παρελθόν ή οι ίδιοι φέρονται αισχρά σε φίλους μου και σε κοπέλες που αγαπώ με τρόπους που μου έχουν διηγηθεί χωρίς φυσικά ο ίδιος να ήμουν παρών, αλλά επενδύω τις διηγήσεις τους με γλαφυρότατες εικόνες. Και όλες τους τις μοχθηρές πράξεις αυτοί οι άνθρωποι τις κάνουν παρουσία μου, σε μακριά γεμάτα συνδαιτημόνες τραπέζια που όλοι κοιτάζουν εμένα ελέγχοντας την αντίδρασή μου· έτσι κι εγώ ελέγχω τον εαυτό μου εναγωνίως για να δω πώς θα αντιδράσει και για να του το κάνω μάλιστα δυσκολότερο τοποθετώ στο στόμα του εχθρού μου τα σπουδαιότερα επιχειρήματα, τις πιο ευθύβολες και εξοργιστικές προσβολές εναντίον εμού και των οικείων μου ώστε να τα χάσω λόγω του θυμού και των νεύρων μου και να αποτύχω να απαντήσω ικανοποιητικά περισώζοντας την δική μου και των δικών μου ανθρώπων τιμή. Και μετά από τις ονειροφαντασιώσεις αυτές, γεννάται μέσα μου τρομερή ταχυκαρδία και θλίψη συνθλιπτική γιατί οι σκηνές που εγώ μόνος μου μόλις έπλασα είναι μεμιάς γεγονότα (δηλαδή έγιναν όντως) ενώ ενώ όσα συμβάντα όντως πάνω-κάτω συνέβησαν, συνέβησαν μόλις εκείνη την στιγμή. Και είναι κρίμα να πεθάνω από καρδιά και θλίψη λόγω τέτοιων φανταστικών ακροβασιών. Και είναι κρίμα οι ονειροπολήσεις να σε κάνουν να μην δέχεσαι τα πράγματα όπως πραγματικά έγιναν προσπαθώντας μάταια –έστω και νοητά– να τα αλλάξεις και συγχρόνως να εμμένεις σε γεγονότα που σε πληγώνουν βαθιά και να τα επαναλαμβάνεις ξανά και ξανά αφήνοντάς τα να παρεισφύουν σε ένα κάπως ευτυχέστερο παρόν.

Από την άλλη όμως οι Χίμαιρες –καθώς συμφωνούμε πως είναι φανταστικά, ονειρικά όντα– πρέπει να αποτελούν το αντίπαλον δέος της πραγματικότητας και άρα εκτός από τρομακτικά και βλαβερά πλάσματα να είναι και η ίδια η ποίηση που περιφρονεί κάθε είδους πεζότητα της καθημερινότητας. Και η ποίηση εισβάλλει στην αληθινή ζωή πλουταίνοντας την, κάθε ανύποπτη στιγμή της ημέρας, αρκεί να έχεις τα μάτια να το αντιληφθείς· και τα οξυμένα μάτια αυτά τα διαθέτουν συνήθως μόνον οι χιμαιρόπληκτοι, καθώς είναι συνηθισμένοι στο να κυνηγούν τις Χίμαιρες πεισματικά. Συνεχώς σε κάποια γωνιά της καθημερινότητάς μας φύονται μικρά κλωναράκια ποίησης· συμβαίνουν πράγματα

που αν γράφονταν σε μυθιστορήματα ή κινηματογραφούνταν σε ταινίες θα θεωρούντο φοβερά αντιρεαλιστικά, εξωφρενικά και γκροτέσκα: το συρραμένο χαρτί πάνω στο φύλλο της πικροδάφνης με τη σημείωση *έχει ψεκαστεί για μελίγκρα*· η σήμανση πάνω στην τζαμαρία του φαρμακείου *Μην κτυπάτε το κεφάλι σας στο τζάμι*· το περιστέρι που θρηνεί έναν νεκρό του τσαλαπατημένο φίλο πάνω στην πλατεία Συντάγματος· μία μύγα που δεν λέει να πετάξει μακριά από το πτώμα μιας άλλης μύγας στην κουζίνα· ο γλάρος που για ακατανοήτους λόγους φθάνει με την κακοκαιρία και τις βροχές μέχρι την Ακαδημίας και τσιμπολογάει ψίχουλα πλάι στις δεκαοχτούρες· ο σκύλος μου που τρέμει τις καταιγίδες και με ακολουθά έντρομος όπου και αν πάω σ' όλο το σπίτι· η κοπέλα στο βιβλιοπωλείο που καθώς αναζητά στο ράφι το βιβλίο που της ζήτησα, το ακουμπά εν αγνοία της με τα δάχτυλά της και όταν της λέω πως είναι αυτό, *το τirkουάζ!* εκείνη συνεχίζει να ψηλαφίζει μία μία τις ράχες ρωτώντας με ποιο από όλα εννοώ εκπλήσσοντάς με τρομερά γιατί εγώ δεν ξέρω πως πάσχει από αχρωματοψία· η Δήμητρα Σίτου που μπορεί να μην προσφέρει στους θνητούς σίτο και δημητριακά όπως η συνονόματή της θεά αλλά μέσα στον καύσωνα προμηθεύει τους ιδρωμένους συγχρόνους βροτούς με τα παγωτά του παγωτατζιδίκου όπου δουλεύει· η φίλη μου η Αφροδίτη που όντως έχει συνάψει παράνομη ερωτική σχέση με κάποιον Άρη εν αγνοία κάποιου άλλου άνδρα που παίζει ανήξερος τον ρόλο του Ηφαίστου· η νεαρή ηθοποιός που άλλο δεν κάνει αυτόν τον καιρό από το να μελετάει τη φύση των πουλιών γιατί πρόκειται το καλοκαίρι να συμμετέχει στον χορό των *Ορνίθων* και μόλις χθες ανακάλυψε και διέσωσε μέσα από το φωτοτυπικό ενός χαρτοπωλείου ένα εγκλωβισμένο χελιδόνι.

Όλα αυτά είναι *Χίμαιρες*· και ίσως, όσο φαρμάκι για την ζωή και να είναι, άλλο τόσο είναι και φάρμακο· και τελικά, ίσως να χρειάζονται για να αναγκασθεί κανείς να καβαλήσει τους Πηγάσους όπως ο Βελερεφόντης για να υπερβεί την πεζή πραγματικότητα και εκείνες τις ίδιες για να αναμετρηθεί μαζί τους. Γιατί οι Χίμαιρες είναι πλάσματα μεικτά· λιοντάρια, δράκοντες και γίδες τις αποτελούν, μυστήρια και τριφυής η λειτουργία τους, αμφίσημος ο ρόλος τους για τους ανθρώπους. Και ας μην ξεχνάμε πως όταν ο Απόλλων σκότωσε τον Πύθωνα αισθάνθηκε ενοχές για αυτή του την πράξη και θέσπισε τους Πυθικούς αγώνες προς τιμήν του. Και μπορεί ο Άγιος Γεώργιος –που βαδίζει πάνω στο ίδιο ακριβώς νήμα του ήρωος

Βελλερεφόντη- να μην έκανε το ίδιο με τον δράκοντα, αλλά αυτό που ξέρω είναι πως δύο ξυλόγλυπτα δρακόφιδα φυλάττουν το παμπάλαιο ιερό τέμπλο της Εκκλησίας του χωριού μου στην Κεφαλλονιά, τα Κοριάννα.

26.06.2020